

Årsberetning 2024 for Danmarks Naturfredningsforening, Jammerbugt Afdeling

et udpluk af hvad der er sket i afdelingen i løbet af 2024

Indledning: Naturpolitik

Det har været et meget spændende år med store og vigtige forhandlinger, som vi i DN Jammerbugt vurderer at være overordentligt positive for naturudviklingen, hvis de politiske forhandlinger udmøntes i reel handling og krav om en ændret arealdisponering – dvs. vi ser frem mod mere natur, renere vandmiljø og en markant indsats på klimaområdet.

Her tænkes naturligvis på Den Grønne Trepert, som sætter en ny retning for landbruget. Som den eneste grønne interesseorganisation deltog Danmarks Naturfredningsforening - som repræsentant for naturens interesser - i forhandlingerne om Den Grønne Trepert, som er udgangspunkt for SVM-Regeringens forhandlinger i Folketinget om det lovgrundlag, der skal udstikke en ny og mere bæredygtig retning for landbruget i Danmark.

Hovedelementerne, som det så ud da DN var med ved forhandlingerne, der sluttede lige før sommerferien, er:

- en afgift på landbrugets drivhusgasudledning
- en plan for at reducere kvælstof fra marker til vandløb og fjorde
- en arealfond på 40 mia. kroner
- udtag af 400.000 hektar landbrugsjord, svarende til 15 procent af det nuværende areal, der ikke længere skal dyrkes intensivt, men blive til skov, vådområder og natur
- heraf 140.000 hektar lavbundsjord
- 250.000 hektar ny skov, heraf 100.000 hektar ny urørt skov. Det er mere end en fordobling af det nuværende areal
- Et mål om 20 procent beskyttet natur i 2030 og fem nye naturnationalparker

Aftalen om Den Grønne Trepert betyder, at vi i DN får en historisk mulighed for at blive helt centralt placeret i udmøntningen lokalt gennem deltagelse i bl.a. de Vandoplandsstyregrupper (VOS) og Kystvandråd, som i henhold til aftalen under kommunernes ledelse vil få en afgørende rolle i virkeliggørelsen af treparten.

Disse optimistiske tanker for fremtidens Danmark kan kun blive til virkelighed, hvis politikerne tør tage ansvar og det rigtige valg!

Jeg håber meget, at DN Jammerbugt på årsmødet i 2025 kan fortælle om et meget travlt år, hvor vi har sat vores væsentlige aftryk på resultaterne.

Efter disse positive nyheder for naturen vender vi nu blikket mod mere lokale indsatsområder, som bestyrelsen og andre aktive i DN Jammerbugt har beskæftiget sig med i årets løb.

Årets vigtigste lokale indsatser:

Fredningsforslag parabelklitterne - status

- **Naturnationalpark Tranum - status**
- **Rødhus Klit sommerhusbyggeri - status**
- **Biodiversitet i sommerhusområderne**
- **Input til Jammerbugt Kommunes planstrategi**
- **Naturpolitisk møde med kommunen**
- **Indvielse af Evighedstræer på Gjøl**
- **Samarbejde med Hune Sogn om mere biodiversitet på kirkens naturarealer**
- **Landsdækkende event - 30 fjorde 30 dage. Fokus på Limfjorden**
- **Naturpleje**
- **Ture og arrangementer**
- **Tur til Livø for alle aktive i DN Jammerbugt**

På vegne af bestyrelsen vil jeg nu fortælle lidt mere om nogle udvalgte aktiviteter:

Fredningsforslag for Parabelklitter mellem Fjerritslev og Klim

Fredningsforslag under udarbejdelse!

Danmarks Naturfredningsforening vil med dette fredningsforslag sikre en naturudvikling, som giver større biodiversitet.

Vores forslag har vi efterhånden arbejdet en hel del med i de sidste 3 år – vi synes selv det er meget velovervejet og i den henseende rejser vi jo ikke fredninger i tide eller utide - sidste fredningsforløb var tilbage i 2009 hvor Lien – Fosdalen - Sandmosefredningen blev opdateret også med plejeplan, i alt 3000 hektar.

Hvad ønsker DN med fredningsforslaget?

- At fredningsforslaget følges op med en plejeplan for de lysåbne naturtyper
- Synliggørelse/frilægning af de flotte og sjældne parabelklitter
- At give mulighed for, at kommunen kan fælde en del af de invasive nåletræer på den naturbeskyttede hede og fælde alle invasive nåletræer langs og på de klitfredede parabelklitter
- Det betyder IKKE at alle træer, hverken nåle- eller løvtræer, skal væk fra området. Variation af naturtyper giver mange flere levesteder for arterne!
- At sikre at området er så uforstyrret som muligt ved brug af eksisterende trampestier for gående
- At sikre rødlistede arter og bilag IV arter nye levesteder - f.eks. hedepletvinge, strandtudse, markfirben, spidssnudet frø, klitperlemorsommerfugl, natravn med flere
- At urter, laver og mosser igen har plads og lys til at sprede sig, når invasive nåletræer fældes - f.eks. blåhat, torskemund, liden klokke, mark-tusindgylden og blåmunke med flere

Hvad må man stadig inde i fredningen?

- Gå på jagt
- Fælde træer
- Gå en tur (efter Naturbeskyttelseslovens regler)
- Dyrke nuværende afgrøder på omdriftsarealerne
- Meget gerne afgræsse arealer med ekstensiv græsning

Hvorfor skal lige netop dette område fredes?

Fordi der er:

- Værdifuld natur - høj biodiversitet - som kan forbedres med den rette pleje
- Et stort, sammenhængende naturområde – ikke små, isolerede områder som man ofte ser – ***vi forventer at fredningsforslaget bliver ca. 1400 hektar.***
- Geologiske værdier af national betydning – Danmarks største parabelklitter
- Smukt landskab – storslået og kystnært – godt for både lokale og turister

Vores vurdering er at fredningsforslaget, som hvis det udføres efter vores ønsker, vil få begrænsede negative effekter for lodsejerne på sigt, når fasen med førstegangsrydningerne er overstået.

Det er også vores vurdering at sandfygningen vil blive begrænset - nåletræerne har haft deres effekt og klitterne har stabiliseret sig med dværgbuske som lyng, urter, laver, mosser og græsser, som holder på sandet. Når det er sagt, så mener vi også at det er også vigtigt med åbne sandbrud, for mange arter som f.eks. gravehvepse, myrer, sandspringere og firben med flere er afhængige af dem som levesteder.

I øvrigt er der mange steder i Danmark med privatejede fredede arealer, hvor lodsejerne lever i god sameksistens med fredningsbestemmelserne og samtidigt er stolte af, at de ejer et fredet stykke natur.

Det er Danmarks Naturfredningsforenings forventning, at dette også vil ske, hvis fredningen realiseres.

Se flere fotos og baggrund for fredningsforslaget og ikke mindst en 5 minutters drone optagelse, her på vores hjemmeside: <https://jammerbugt.dn.dk/naturen-i-jammerbugt/fredninger-i-jammerbugt/parabelklitter-ved-fjerritslev-og-klim/>

Det videre forløb 2:

- Fredningsnævnet udsender forslaget og indkalder til offentligt møde og besigtigelse.
- Fredningsnævnet fungerer som en slags domstol med en dommer og 2 lægdommere.
- Alle bliver hørt og kan sende skriftlige indlæg - Sagsrejserne kan kommentere på indlæg.
- Fredningsnævnet træffer foreløbig afgørelse og indkalder erstatningskrav – eller kan afvise fredningen.
- Fredningsnævnet kan ændre afgrænsningen og ændre bestemmelserne.
- Man kan klage over afgørelsen og erstatningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Naturnationalpark Tranum – status.

Først et kort resumé:

I forbindelse med udpegningen af Naturnationalpark Tranum blev der i sommeren 2021 nedsat en lokal projektgruppe med repræsentanter for et bredt udsnit af lokale foreninger. Naturstyrelsen har – efter dialog med den lokale projektgruppe – udarbejdet 'Projektbeskrivelse og overordnede retningslinjer for forvaltning af Naturnationalpark Tranum. Projektbeskrivelsen var i foråret 2022 i offentlig høring og blev efterfølgende politisk godkendt af miljøministeren og forligspartierne lige inden folketingsvalget i november 2022.

Efter regeringsdannelsen blev planerne om naturnationalparkerne sat på pause indtil dette forår, hvor Miljøministeriet nedsatte de første 10 naturnationalparkbestyrelser i landet, herunder en Naturnationalpark Tranumbestyrelse, bestående af 23 interessenter, deriblandt DN Jammerbugt. Således er der nu - endelig - god fremdrift for de kommende Naturnationalparker i Danmark, herunder den kommende Naturnationalpark Tranum. 😊

Der har allerede været fire bestyrelsesmøder, hvor den godkendte projekt- og forvaltningsplan for NNP Tranum gennemgås, så alle i bestyrelsen er oplyst om planerne hidtil.

Bestyrelsen har besluttet at blive faglig velinformeret ved at indkalde eksterne oplægsholdere omhandlende forskellige temaer som:

- Hegn og græsning
- Hvad betyder naturlig hydrologi for dynamik og biodiversitet i klitnaturen i Naturnationalpark Tranum?
- Hvorfor er store planteædende pattedyr vigtige for natur og biodiversitet i Danmark?
- Hegnslinje
- Dyrevelfærd ved helårsgræsning

Ønsker du at vide mere om Naturnationalpark Tranum, eller har du spørgsmål, er du velkommen til at sende en mail til jammerbugt@dn.dk - så vil jeg forsøge at besvare spørgsmål på bedste måde.

FAKTA om Naturnationalpark Tranum:

I Naturnationalpark Tranum får den vilde natur plads, og dermed styrkes biodiversiteten i området.

Hovedformålet med naturnationalparkerne er at styrke områdernes natur og biodiversitet ved at give mulighed for etablering af større sammenhængende naturområder, hvor naturen i højere grad kan udvikle sig på egne præmisser. Samtidig skal naturnationalparken bidrage til spændende naturoplevelser.

Naturnationalparken forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn.

Naturnationalparken drives uden landbrug eller skovbrug, og skoven henlægges som urørt skov. Der vil udvikles en mosaik af forskellige naturtyper, der skal give gode levesteder for de vilde dyr og planter.

I naturnationalparken skal der udsættes store planteædende pattedyr, som sammen med de eksisterende hjortearter i Tranum indgår i økosystemet. Dyrenes græsning, vandring, tråd, bid og skrab på træer og buske vil være med til at skabe lysninger og en mere varieret natur.

Der skal genskabes naturlig hydrologi, så moser og vandhuller vender tilbage i landskabet. Derved vil der blive skabt mange varierede levesteder for en lang række sjældne og truede dyr og planter.

Med naturnationalparkerne sikres der plads til, at den danske naturs naturlige dynamikker kan slippes fri. Det betyder, at skovene vil blive præget af flere gamle, væltede og rådne træer.

Naturnationalpark Tranum rummer i dag et stort antal sjældne og truede arter af planter og dyr, som har brug for den lysåbne, våde natur og det døde træ for at overleve.

Det er DN Jammerbugts indstilling, at den nuværende projekt- og forvaltningsplan gennemføres, således at det store myndighedsarbejde kan sættes i gang, f.eks. tilladelse til færreste på offentlig vej.

Vores forventning er, at Naturnationalpark Tranum kan indvies i starten af 2026.

Naturnationalpark Tranum – arter som venter på handling.

Rødhus Klit - Lokalplan for sommerhuse erklæret ugyldig!

Nikkende Kobjælde, Markfirben og Hedepletvinge - det er sjældne og beskyttede arter, der trives i det smukke klitlandskab i Rødhus Klit.

Her vil Jammerbugt Kommune gennem en ny lokalplan bane vejen for at opføre 58 nye sommerhuse i tilknytning til de eksisterende hvide sommerhuse fra 1977, der i sin tid blev bygget som et samlet feriecenter af Dansk Folke Ferie. Ret beskedne klyngehuse i en karakteristisk og bevidst arkitektonisk stil.

I januar 2024 kom afgørelsen fra Planklagenævnet - Hede-Pletvinge, Strandtudse og Markfirben er tre sjældne og fredede arter, hvis levesteder ikke skal ødelægges af byggeri.

Det har DN Jammerbugt fået medhold i hos Planklagenævnet, og det betyder at kommunens vedtagne lokalplan for 58 sommerhuse i Rødhus Klit nu er ugyldig.

De sjældne arters levesteder skal undersøges bedre - før kan en ny lokalplan, der med sikkerhed tager hensyn til de tre specifikke arter, ikke vedtages.

Vi er selvfølgelig glade for at få medhold i vores klage, når det gælder så vigtige og sjældne arter i klitnaturen.

Til gengæld er vi meget ærgerlige over at klagenævnet mener, at der er tale om et sommerhusområde i planmæssig forstand. Vi mener det er landzone og derfor ikke bare kan bebygges med nye sommerhuse.

DN Jammerbugt forudser, at der nu vil komme et nyt, reduceret lokalplansforslag, hvor nogle kritiske byggegrunde er taget ud.

Så vil vi se på det nye forslag. Vi har ikke opgivet at forfølge sagen, og vi synes stadig at et mindre projekt med tæt-lave huse i stil med de nuværende er at foretrække - hvis der absolut skal bygges.

Arterne her er alle set og fotograferet indenfor lokalplanområdet. Beskyttelsen af dem er baggrunden for at lokalplanen er erklæret ugyldig indtil videre.

Biodiversitet i sommerhusområderne

Rigtig mange fællesarealer i de kystnære sommerhusområder har stort potentiale som levesteder for sjældne og rødlistede arter. Fællesarealerne er for det meste § 3 arealer – men mangler pleje. DN Jammerbugt har igennem flere år givet anbefalinger om den rette naturpleje, ligesom vi deltager aktivt i naturplejen i samarbejde med sommerhusbeboerne.

Her i efteråret har vi været ved Rødhus og snakket med grundejerforeningen ved sommerhusområdet Ritmesterlyngen, som er meget positive for vores forslag. Sommerhusejerne planlægger en naturplejeindsats på deres fællesareal til næste år.

Danmarks Naturfredningsforening i Jammerbugt giver gerne gode råd og vejledninger til hvad du selv kan gøre for at opnå en mere artsrig oplevelse i din have, på sommerhusgrunden eller på fællesarealet.

Er du medlem af Danmarks Naturfredningsforening - eller kommende medlem - så planlæg gerne i samarbejde med os en aften, hvor vi kommer med konkrete forslag og input til mere biodiversitet. Kontakt os på jammerbugt@dn.dk

Find også gerne inspiration til mere biodiversitet på sommerhusgrunden på Jammerbugt Kommunes hjemmeside:
<https://www.jammerbugt.dk/media/ldlb31gh/pjece-om-biodiversitet-i-sommerhusomr%C3%A5der.pdf>

Sommerhusområdet ved Perikumvej og Stenhusvej ved Slettestrand vil gerne have vores forslag til en ændret fokus og forvaltning af områdets fællesarealer, med sigt på at få en større biodiversitet.

Input til Jammerbugt Kommunes planstrategi

DN Jammerbugt har sendt bemærkninger ind til Jammerbugt Kommunes Planstrategi`23 fælles frem mod 2035 med forslag om følgende:

1. der laves en naturkvalitetsplan for hver enkelt af kommunens naturarealer, indeholdende målrettet indsats for naturpotentialet, med fokus på områdets sjældne arter og biotoper
2. at politikerne fastsætter en minimumsprocentdel for andelen af grønne arealer i et rammeområde i kommuneplanen, således der kan stilles ambitiøse krav om andelen af natur i byen, som en nylig ændring af Planloven nu giver mulighed for
3. plante træer for skabe nye levesteder for flere forskellige arter og give større oplevelser i det grønne byrum
4. fortsætte driftsændring til en mere biodiversitets forvaltning af kommunens grønne arealer.

August 2024 – Banestien Aabybro – der ses mange forskellige urter, som liden klokke, blåhat, alm. torskemund, røllike, rødkløver og meget andet. Banestien er blot ét eksempel ud af mange grønne arealer, som forvaltes mere naturvenligt.

Jammerbugt Kommunes politikere har efter høring af Planstrategien og afholdt borgermøde, sluttelig godkendt et Handlingskatalog.

Vores fokus i DN Jammerbugt er **Handling 5 – Multifunktionel arealanvendelse.**

Her kan man læse at kommunen skal planlægge og prioritere anvendelsen af kommunens arealer i højere grad. En af forudsætningerne for at kunne prioritere dette er en **kommende naturpolitik**, og derudover vil mulighederne for flere grønne og rekreative områder i byer og lokalsamfund blive kortlagt, samt udtagning af lavbundsarealer og skovrejsning.

FORMÅL: Af kommunens planstrategi fremgår, at forvaltningen af kommunale arealer gør, at der bliver plads til mere natur, friluftsliv, energianlæg, lavbundsarealer, byudvikling, skovrejsning, råstofindvinding og sikring af grundvand.

Kommunen skriver også at den skal udvikle og værne om byrum og grønne områder som gode rammer for byliv og samvær. De grønne byrum er gode for både biodiversitet og folkesundheden.

Gode ord som DN kun er enige i, men desværre klinger ordlyden noget hult for området ved Peter Løthsvej i Aabybro, som i dag er et grønt rekreativt område - men som kommunen ønsker at sælge til byudvikling!

Peter Løths vej, Aabybro – grønt rekreativt område med fine slåede stier og § 3 natur.

Naturpolitisk møde med kommunen

Hvert år har vi møde med Jammerbugt Kommune, hvor naturpolitiske emner tages op og drøftes med borgmester samt formand og næstformand i Teknik- og Miljøudvalget og forvaltningen i kommunens Naturafdeling.

På forhånd er der lavet en dagsorden og her skal nævnes:

Naturpolitik forventes at komme i 2025 - der bygges op om 3 visioner – 1) Byd naturen ind, 2) Giv naturen plads, 3) Slip vildskaben løs.

§ 3 besigtigelse/tilsyn. Kommunerne er myndighed på de arealer som er beskyttet efter **Naturbeskyttelsesloven**. Dvs. kommunen skal føre tilsyn og besigtige beskyttede arealer for at sikre at tilstanden af de beskyttede arealer **ikke** utilsigtet ændres. Det er en bunden opgave og kommunerne skal være færdige med § 3 tilsynet her i 2024, således det retvisende naturbeskyttet areal er opdateret. Det er klart at vi i Danmarks Naturfredningsforeningen er meget opmærksomme på om Jammerbugt Kommunen når i mål med luftfortolkning og fysiske besigtigelser af de naturbeskyttede arealer. **For hvert eneste mindre eller større vandhul, eng, mose, sø, hede og overdrev er meget vigtige for levesteder for arter og som spredningskorridor for de selvsamme arter.** Derfor er beskyttelsen af disse mange arealer en meget vigtig opgave for kommunerne at udføre. I Jammerbugt Kommune har der været store udfordringer i at kunne klare denne opgave, er vi vel vidende om. Især er vi bekymret for at evt. overtrædelser eller tilstandsændringer **ikke** bliver fulgt op simpelthen pga. manglende ressourcer.

Vi følger naturligvis udviklingen med om kommunen når i mål med besigtigelserne, lige så snart vi har tallene fra Miljøstyrelsen i løbet af foråret 2025.

Beskyttelse af strandens fugle - der mangler oplysning om motorkørsel forbudt!

Et væsentligt problem for de rugende strandfugle, udover løse hunde – er den ulovlige og desværre stigende kørsel på strandene. Her kan ATV, 4-hjulstrækker og crossere o.lign. nemt passere klitter, vandløb og løst sand på deres køretur. Det ser vi desværre oftere og oftere på strækningen mellem Bulbjerg og Ejstrup Strand. MEN som hovedregel er MOTORKØRSEL FORBUDT på strandene ved Jammerbugten bortset fra strækningen fra Rødhus til Løkken. Vi har i Naturfredningsforening lavet en gennemgang og påpeget problemet med manglende skiltning.

Jammerbugt Kommune kvittererede for vores grundige forarbejde og har i løbet af sensommeren opsat forbudstavlerne.

Stort ros til Jammerbugt Kommune for handling på manglende kørsel forbudt-skiltning.

I DN Jammerbugt er vi naturligvis meget tilfredse med at Jammerbugt Kommunes politikere og forvaltningen i Vækst og Udvikling har imødekommet vores ønske om at sætte skilte op med kørsel forbudt ved de fleste adgangsveje langs kysten fra Klim Strand til Ejstrup Strand.

Vi er naturligvis ikke så naive at tro, at forbudsskiltene stopper AL kørsel - men det betyder at turister nu er klar over, at her må man IKKE køre, og det giver os andre mulighed for at påpege den ulovlige kørsel ved evt. henvendelse til føreren af køretøjet.

Så forhåbentligt respekteres skiltene, så alle vi strandgæster kan blive fri for bilkørsel og ikke mindst at de ynglende fugle opnår større ynglesucces.

Indvielse af Evighedstræer ved Gjør

I en mindre privat skov tæt ved Gjør er to træer blevet udnævnt som Evighedstræ af Danmarks Naturfredningsforening.

Det glæder os i DN Jammerbugt, at der er skovejere, som værdsætter store og ældre træer i de private skove og lader træerne stå for at ældes og dermed være levested for et stort antal svampe, mosser, insekter med mere.

Der ses store og flotte skovfyr, ædelgran og rødgran samt eg, bøg og birk i skoven. Kig efter de to udpegede Evighedstræer og lyt til fuglesangen, som er på sit højeste i maj måned – måske er du heldig at se en stor flagspætte, topmejsse, spætmejsse eller måske den sky skovskade. Egern ses også tit i skoven.

Skoven er spændende at besøge året rundt. Der er en p-plads med indkørsel fra Kjellerupsvej, og der er bord og bænk, som kan benyttes til kaffepausen. 😊

Fakta om udnævnelse af Evighedstræer: Med DN's kampagne om Evighedstræer kan staten, kommuner og private lodsejere indgå frivillige aftaler med DN om at tage ansvar for at bevare og pleje de gamle, store og særlige træer i Danmark. Landet over udvælger mange lokale afdelinger træer, som kan blive til evighedstræer med en frivillig aftale med kommunen eller den private ejer. Aftalen er ikke en formel fredning af træet, men en hensigtserklæring, der forpligter ejeren til at passe på træet så længe det er muligt.

Hvor står der andre Evighedstræer i Danmark?

Se kortet her: <https://aktiv.dn.dk/sagsarbejde/natur/evighedstraer/se-evighedstraer/> - lokalt anbefales et besøg til "Bøge Alléen ved Klim Bjerg og det store og flotte egetræ i Oxholm Skov.

Skovejer Henning Vinge Madsen og formand for DN Jammerbugt Søren Rosenberg, kigger på det fine egetræ.

Samarbejde med Hune Sogn om mere biodiversitet på kirkens naturarealer.

Hune Sogns menighedsråd har inviteret Danmarks Naturfredningsforening til at vurdere kirkens naturarealer - og hvad man kan gøre for at styrke biodiversiteten.

Vi er utrolig glade for henvendelsen fra menighedsrådet og ser frem til samarbejdet og for at kunne komme med vores forslag til en større biodiversitet i det flotte naturområde ved Hune Kirke, som grænser op til statsskoven og søerne ved Hune Grusgrav.

Til at vurdere behovet for indsats var også én af DN Jammerbugts mange aktive, Maria Elbæk, med rundt i området, og hun fik øje på flere gode arter indenfor de beskyttede naturtyper overdrev og hede. Men hun havde også input til, hvilke arter der er invasive og problemarter, som bør fjernes – især rynket rose og gyvel. De to arter kan fjernes mekanisk ved klipning gentagne gange, gerne inden frøkaplerne modnes (gyvel) og hybenrosens frugter spredes med fugle. Lupiner kan også blive et problem for de hjemmehørende arter, hvis de får lov til at brede sig. Derfor skal de gerne rykkes op med rod - det sker lettest i en fugtig periode.

Erik, som er kirkegårdsgraver, fortæller at han glæder sig til at gøre en indsats for at få mere biodiversitet, og han har motorsaven klar til at fælde de invasive arter bjergfyr og sitkagran så snart det bliver koldere sidst på året.

Vi har også undersøgt hvilke arter som kan ses på kirkens natur arealer og der er netop sat en formidlingstavle op med arter som vi har set igennem kameraet.

Nævnes skal f.eks. lancetvejbred, vild gulerod, rundbælg, liden klokke, høgeurt, røllike, blåhat og gul snerre, og af insekter er her sommerfuglearterne dværgblåfugl, isblåfugl, brunlig perlemorsommerfugl og storplettet perlemorsommerfugl. Af andre smådyr kan nævnes hvepseedderkop, stor løvgræshoppe og hedeskovmyre, som vi var så heldige at spotte - de benytter en gammel træstub som levested.

Søren Rosenberg, formand for DN Jammerbugt, står her ved den nye formidlingstavle ved Hune Kirkes naturareal.

Landsdækkende event - 30 fjorde 30 dage. Fokus på Limfjorden

Iltsvind - fiskedød – bundvendinger – fedtemøg - død fjord ☹️

Midt i august til midt i september blev en stafet fragtet gennem 30 danske fjorde med kurs mod Christiansborg og med et klart budskab: **Red vores fjorde!**

Det er vores fælles appel i Danmarks Naturfredningsforening til folketingets politikere om at stoppe landbrugets forurening af fjordene nu - før det er for sent!

Lokalt havde vi ikke nogen arrangementer her i Jammerbugten, men vi var aktive og deltog i planlægningen og var med da teltet skulle rejses i på havnefronten i Ålborg.

Blågrønalger i Ulvedybet. Foto Jan Skriver.

Naturpleje

Igen i år har naturplejegruppen haft rigeligt med at se til rundt omkring i Jammerbugten - i rigkær, hedebakke, ferske enge, oftest svært tilgængelige steder, har vi været ude i med le eller andet redskab, som passer til naturplejeindsatsen.

Det er en stor fornøjelse at se resultaterne af vores indsats - det kommer ikke første år eller andet år- men pludselig så dukker resultaterne op, med meget større variation af arter, hvor urter nu bedre kan klare sig i konkurrencen fra græsset – og igen vil flere blomstrende urter være til stor gavn for insekterne de steder vi kommer.

Hele 10 naturplejeaktiviteter har vores naturplejegruppe gennemført her i år.

Og DU kan nå at være med, når årets sidste naturpleje arrangement løber af stablen den første søndag i advent. Her skal små birketræer samt bjergfyfjernes fjernes i Aaby Mose – for i stedet at give plads til tørvemosser, klokkelyng og kæruld. Alle kan deltage, blot man har en rimelig fysik og vandtætte støvler!

Vi slutter naturplejedagen af med gløgg og æbleskiver.

Naturplejegruppen under hø-slæt af skovengen ved Maries Hus, Svinkløv Plantage.

Er du blevet inspireret til at deltage i naturplejen? Så er du meget velkommen til at deltage – uanset dine forudsætninger eller fysiske formåen - vi har redskaberne. Så skriv til os og meld dig til, så kan du blive opdateret når naturplejen for 2025 planlægges i januar måned.

Ture og arrangementer

alle ture arrangeret af DN Jammerbugt er gratis

Vi er meget glade for at formidle naturoplevelser, da vi tror at vi også på den måde kan påvirke til en bedre forståelse for naturen og dens behov.

Alle turene ledes under kyndig og dygtig vejledning af aktive fra DN Jammerbugt.

Her lidt beretninger for udvalgte ture:

Familie dag ved Bratbjerg Søerne:

Slut september havde vi arrangeret en hyggelig eftermiddag i naturens tegn for hele familien. Der blev kigget efter insekter og smådyr i Bratbjergsøerne, bygget fuglekasser og insekthoteller, afholdt mini-naturorienteringsløb og meget mere. Og ikke mindst bagt snobrød.

Naturens Dag ved Aaby Bjerg

I Naturens uge arrangerer vi et afvekslende program for hele familien. Her kunne man komme og prøve at slå med le og deltag i lelaugets naturpleje af Aaby Bjerg. og/eller få et indblik i højmosens spændende natur. En god og varm dag uden alt for mange myg.

Lørdag d. 5. oktober afholdt vi svampetur med Mariann Stenholm som guide. Det var en smuk solskinsdag, og der var rigtig mange engagerede fremmødte. På en dejlig gåtur i Fosdal Plantage blev der fundet mange spændende svampe, om end ikke så mange af de spiselige ud over lidt kantareller og tragtkantareller, og turen sluttede med kaffe og lidt svampesnak ved bilerne.

Flot udstilling om biodiversitet med temaer som dødt ved, lort samt et lille terrarium med græshopper og edderkopper med mere -som naturligvis blev sluppet ud efter fremvisning.

DN Jammerbugt Arrangement gruppe har arrangeret hele 9 ture og aktiviteter i løbet af året -svampetur, vilde blomsters dag, den store fugletur i Vejlerne med mere.

Medlem af Danmarks Naturfredningsforening

Meld jer meget gerne ind i DN - det koster kun 350 kr. om året og hvis man er pensionist eller under 25 år så koster det 200,- kr.

Dog er der også mange som giver et ekstra bidrag med et månedligt beløb, man selv bestemmer, og det er vi naturligvis rigtigt glade for.

Vi er nu 754 medlemmer af Danmarks Naturfredningsforening her i Jammerbugt Kommune, og ca. 136.000 medlemmer på landsplan – som er en flot fremgang. 😊

Aktiv i Danmarks Naturfredningsforening

Som Aktiv i DN Jammerbugt har man mulighed for gratis at deltage i en lang række forskellige kurser arrangeret i DN-regi, hvor man kan erhverve relevante kompetencer, der sidenhen kan bidrage til en kvalificeret indsats i afdelingen.

Vores bestyrelse består af 9 meget engagerede personer, bakket op ad nogle lige så aktive suppleanter og ad hoc'er, men vores indsats kan gøres endnu bedre og mere mærkbar for beskyttelsen af naturen, *hvis vi bliver flere aktive i DN Jammerbugt.*

Måske har du interesse i at varetage naturens interesser?

Så hold dig endelig ikke tilbage - men giv dig gerne til kende, når vi om lidt skal afholde valg!

Ønsker du at deltage som frivillig aktiv, men ikke i bestyrelsesarbejdet - er du meget velkommen til at bidrage med dit virke i en af vores mange arbejdsgrupper, så send os en mail på jammerbugt@dn.dk eller kontakt en af afdelingens bestyrelsesmedlemmer for yderligere orientering.

Vores arbejdsgrupper er: *Naturgruppe, Plangruppen, Arrangementgruppen, Projektgruppen, Fredningsgruppen, Naturplejegruppen, Klima og grundvandsgruppen samt Landbrugsgruppen.*

Ud over arbejdsgrupperne, er DN Jammerbugt repræsenteret i mange udvalg:

Vi er med i besigtigelser sammen med Fredningsnævnet - vi deltager i Grønt Råd, vi deltager naturligvis i Danmarks Naturfredningsforenings samrådsmøder i Nordjylland samt deltager i de 2 årlige Repræsentantskabs møder, hvor vi beslutter større mærkesager i fællesskab for vores virke for en rigere og mangfoldig natur med en større naturbeskyttelse og fokus på klima og miljø!

Vi mødes ca. hvert 5. uge her i Brovst Sport og Kulturcenter, som ligger central i kommunen i forhold til vores bopæl de forskellige steder i kommunen. Men vi har ikke kun sagsarbejdet i tankerne, som for det meste ordnes over computeren efter en besigtigelse. Vi er også glade for at mødes socialt og få naturoplevelser sammen, både på dagsbasis, men også flere sammenhængende dage i et lejet sommerhus i Danmark har vi fornøjelsen af hinanden – og naturen. 😊

På vegne af Danmarks Naturfredningsforening, Jammerbugt Afdeling

Ved formand Søren Rosenberg, næstformand Otto Kjær og bestyrelsesmedlemmer Inge Lis Dissing, Henrik Mysager, Mariann Stenholm og Louise Lindbøg Hedegaard, Claus Søndergaard, Anders Hedegaard og Poul Møller Mosegaard samt suppleanter Kirsten Marie Nielsen, Lars Heiring og Sofie Graarup Jensen.

Her ses nogle af de aktive fra DN Jammerbugt, under den årlige naturhyggetur, hvor vi fik øje på Strand-hornskulpa på strandengen Livø.